

copie
de l'ouvrage
de 1848

INONDATION EÜZUS

*Eus ar rivierou bras al Loir, ar Rhôn, ar Mên,
an Adour, ar Vâr ha re all.*

Eus a bep tu e recever qêlaouyou an trista var dic'hlan ar rivierou-ze. An tuniou savet evit goaranussa eus a furor ar rivierou vras a zo disac'het oll. Ar pontjou a stracle horrubl en eur gêza dre nerz furorus an doureyer. An draouniennou a zo mac'homet oll ha rentet evel môriou. Ar glao a gêz evel eun diluch. Henvel awân an oll gontreou maleürus-se a zo eun dra impossubl.

En calz eus a guêriou, ar porsiou môr hac ar vagasinou a voa leun eus a varc'hadourez : oll e zint distrujet ha traynet gant an doureyer.

Bourguiou antier a zo bet distrujet ha traynet gant an dour.

An hentchou-bras a zo oll dispennet. An antrepoyou coad ha glaou-douar a zo ivez ét gant an doureyer.

Ar o'hollou bras a ra ar guêr a Roann a zo impossubl da niveri. En nôvez ar 17 d'an 18 here, 112 ty a zo bet distrujet. En cân Digoin e zeus collet evit ouспен talvoudeguez eur million a varc'hadourez. Eun ty a gommerc hepquen, en deves collet evit tri-c'hant mil franc a c'blaou-douar.

En Andrezieux, en Balbigny, e zeus discaret calz a dyez. Lavarat a rêr memes e zeus calz a dud beuzet.

Ar general hac an tocsin a zou a bep tu, evit guêrvel sicour. Ar vilagennou di-wardro ar guêr a Orleans a zo en eur stat an horrupla. Calz a dud a zo beuzet. An dilijançou na voitur ar post na ellont mui tremen. Gant eun niver bras a vagou eo e ranqer ober tou, hac an doureyer a zo qen horrublamant huel, ma tremen ar vagou-ze a uz ar gouez hac an tyez lounqet gant an doureyer. Bep moment ar var-toloded a vei corfou tud beuzet hac anevaled o tremen gant an dour.

En re Clermont ha Montbrison, eur gorventen dour demeus a ouspen tri-
nguent troatad, e deus ravañet qement e deus cavet var he hent, ha discaret daou-
guent ty. Dilijanç Lyon, ten pehini e voa nao beajer, a zo bet traynet gant an
dour, ha c'hoec'h heppen e deus ellet en em savetat ouz en em grappa en bagou
ar gouez ermès an dour.

Eun dilijanç a zo en em gollet, gant an dud a voa ebars, hac ar som a zaou
c'hant mil franc en arc'hant.

Netra a gaeroc'h egnet courach vras person Dampier, pehini, dre e guzuillou
vad hac ar boan a gompere en e-unan, a angaje ar vartoloded courajus eveltan,
d'en heuill nés-deiz en creiz an danjeriou brassa, evit difframma eus a entre
daouarn ar mato criz eun nombr bras a dud, pere a vije bet beuzet anez an dud
generus-se. Doue en deveus o recompancet demeus o oll boanniou ha danjeriou,
en eur accordi dé o mennat.

C'hoec'h den varnaguent a zo beuzet en eun ty.

Qer Blois e deus meurbet collet. Eun druz e voa gñelet bugale ha graguez di-
vardro, anter-noaz, direded da glasq sicour.

Autrou Escop Blois hac e véleyen o deveus rentet meurbet a zervich en darvoud
euzus-se. Dre o soign e zeus bet founnisset boued d'an dud maleürus-se. Ar re o
devoa ellet savetat unan benac eus o anevaled, o deveus o dastumet en courtjou
hac en jardinou an escopti.

Etouez calz eus a actionou gaer, e tleer remercout ar gundu dalc'het gant an
AA. Raulet ha Percheron, demeus a gompagnunez jandarmet Blois, pere o deus
bet ar bonneur da savetat o buez da ouspeu petap den varnaguent, en eur exposi
bevech o buez o-unan.

Pion a elfe credi, ô va Doue ! penos en eur seurt maleur, e zeus en em gavet
tud cris avoalc'h evit dont da laeres eun ty, epad ma voa tud generus oc'h exposi
o buez evit savetat victimou an diloch !

Euramant eun niver bras meurbet eus a actionou gaer epad ren ar maleuriou
horribl, a deu da mout ar galon ; actionou pere a zo dign eus ar bras a meuleudi.
Henvel an oll dud generus pere a verit hon admiration a zo impossibl.

Gouscoude na ellomp get miret da zont da laqat anaveout unan benac dioute :
an AA. Laurançau, Charlot, ar jandarm Prou, Theophil Luçon, Alexis Luçon,
Bastien Blandin ha Fanch Boucher, martoloded.

Calz a vagou, carguet eus a varc'hadourez, a zo bet collet.

En porz Bouzor, daouzec bag carguet, a zo oll collet ive.

En Pertus, meur a dy a zo discaret, calz a dud hac a loened zo beuzet.

E Pont-ar-C'hastel ar c'holl a zo eus a dri-nguent mil franc.

Calz a voiturou hac ar pez a gontenent, tud hac oll ; a zo collet.

Eun dilijanç en pehini e voa unvec beacter, goude beza bet traynet gant nerz
an doureyer, bete ma voe nés, arrêté etouez ar gouez, o deveus bet ellet, en eur
stlepet eur gorden endro da veg eur vezen, en em savetat etouez ar breuch, en pe-
lec'h int chomet betec an deiz, pa eruas bagon d' o lemel demeus a eun danger
ger bras, mes pemp dioute a voa ét gant an dour.

Ar gouarnamant en em hast da gass eur sicour a bemp million péva-c'hant mil
franc da victimou an inondation.

En oll ilisoù ha chapelou demeus a escopti Nevers, e zeus grêt qestou deiz Gouel
an Oll-Zent, evit victimou an doureyer bras.

Dragonet an 11e regimant, a bere ar gundur burzodus a zo dign a admiration,
o deveus digoret eur souscription evit victimou an doureyer.

En Guetin, corf eur vreg a zo bet cavet var brench eur vezen.

Eur plac'h yaouanc, abandonet en eur c'halatrez, hep boued, a voe qer sponronet, ma zêo deut folles.

Oll draounien al Loir, unan eus ar pinvidica contre' demeus ar Franç, a zo revinet antieramant.

Ar vagou a yê da savetat and dud pere o devoa ellet pignat er c'halatrezou, hac a greve an doennou evit en em blaci var o lein, a antree dre eno er vagou.

Cazern an A. Blot en deveus recevet c'hou-c'hant victim eus an inondation. Ar vugale hac an dud c'os a recevet en hospital; ar re-all a voe repuet gant tud qer. Abaoue an inondation, qer a zistribua bara d'an oll dud maleürus-se, pere a vouel druz var an danvez o deus collet erit bigen. Ar presbital a zo leun demeus an dud maleürus-se.

Tud yaouanc ha martoloded qer, coult evel baguerien Paris, a yê a bep tu da zouguen sicour d'an dud o devoa ellet pignat pe er gouez pe er c'halatrezou.

D'an dud generus hon eus dija hanvet, ec'h ajoutimp: Pêr Bechet, demeus a Vilburn, tost da Saumur, hac e zaou vab; Renard Tortu, Louis Poitevin, Charles Lubin, Gallet, oll eus a Saumur, ha Vicant, martolod. Na auncoudac'haimp qer an A. Doussaint-Péan hac e dud, pere o deveus savetê calz a dud, dreist oll er porcher hac e bêvar buguel. An A. Doussaint en deus repuet en e dy eun tregont den benac, daoust ma voa dija gonezet ar c'henta estach gant an dour.

An AA, J.-B. Gaudy ha Thuiller o deus ive savetê calz a dud. An A. J. Martin a zo êt gant eur gourach dreist-ordinal da savetat pemzec den, pere a voa en eun andret menrbet dangerus.

An A. Gaudry, an tad, en deveus repuet en abaty pemzec victim, da beza e fournis boued bemdez.

E Sandillon, an A. Tolle, marc'hadour, gant e zaou vab, en deveus douget sicour ha savetê calz a dud.

En Orleães, an oll o deveus disqenzet eur gourach ar vrassa.

Nac a actionou gaer all a chommo hep beza anavezet!

Pemzec cant den o deus collet o zyes. Antrepot ar butun a goll pemp ha pèvar ugent mil franc. An doureyer o deveus traynet eun niver bras a vatmanchou, carguet a win, a win-ardant hac a c'hlaou-douar.

En Balbigny, eiz ty ha tregont zo distrujet.

En Epercien, seiz ty ha daou ugent a zo discaret.

En Andrezieux, cazern ar jandarmeri a zo distrujet.

Tost da Brioud, eur villagen antier a zo sumerjet ha distrujet.

Da gant million e lavarer e ya ar c'hollou grêt gant an doureyer.

An doureyer a zo en em dennet, hac an dud maleürus chasseet demeus o zyes o deus credet en eur êruout en-o logeis, n'o devoa nemet cuntinui o labourou ordinal. Allas! va Douel en em dromplet int. Dabord, un darn vras eus an tyez a zo prest da goueza, minet dre an doureyer. Na pebes risq na deuse an dud paour-ze da veza ecrazet dindan!

An edou dastumet a zo collet oll; foennayer glebyet a vreina, pe a deu d'en em echauffi, ar pez a zo dangerus bras. Eur c'hoez a vreinadur a zo stouet qement a voa en bern. Ar parqeyer, jardinou ha prajeyer a zo goloet eus a eul lic'hid noazuz, pehini a zo demeus ar brassa danger.

Bremâ pa zeo en em dennet an doureyer, e veler penos an darnvuia demeus al legumach a vreina var droat, ar pez a ya da laqat cresqi ar vizer.

En em hastomp-ni eta ive, Bretonet, da zont da zicour victimou an inondation,

ha qerqent ha ma vezo digoret souscriptionou pe grêt qestou en hor brô evit an dud maleürus-se, redomp da zeposi hon offranç, hervez hor moyen.

Un dever qer douç eo sicour an dud maleürus !

FIN.

796

INVOCATION

EN INTERÈST AN DUD MALEURUS

Revinet gant an doureyer bras.

Doue a visericord! demeus a lein an ês
Sellit gant compassion demeus ho pugale,
Reduet d'an oll vizer, en disesper, sivoas,
Dre'r maleuriou êruet dre ar glaoeyer bras.

Oh! pebes niver a dud a veler a bep tu,
Hep boued, collet gante oll, hac hep nep seurt repu!
Grit antren an esperanç ebars o c'halonou,
Ha scuillit ho madelez varneze, va Autrou!

Pedi a reomp ive ho Mab divin Jesus,
Da renta'n oll gristenien ar muia generus
En andret ar victimou demeus an doureyer,
Zo rentet hirio an deiz en horrupla mizer.

O Mari! Güerc'hez santel, Protectourez ar Franç,
Laqit hoc'h oll bugale da zigaç o offranç
Da soulaji o breudeur rentet qer maleürus
Dre ravach an doureyer horrupl ha spouronus.

Mes ni dreist oll, Bretonet, atao güir gristenien,
En em hastomp d'o zicour en o c'her bras anqen:
Doue a lavar deomp soulaji hor breudeur
P'en em gavont reduet d'ar glac'har, d'ar maleur.

 An anter eus ar pez a vezo güerzet demeus ar Recit-mâ, a vezo en profit victimou an doureyer bras.

A.-L.-M. I.

A. Léon

E Montroulez, e ty LÉDAN, e traon ru ar Vur.